

Cais i ddatgofrestru a chyfnewid tir comin neu feysydd tref neu bentref

Deddf Tiroedd Comin 2006: Adran 16

Dychwelwch eich cais wedi ei lenwi at:

Yr Arolygiaeth Gynllunio Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

Ffôn: 029 20823866

Ffacs: 029 20825150

E-bost: wales@pins.gsi.gov.uk

Cais i ddatgofrestru a chyfnewid tir comin

- Atebwch yr holl gwestiynau ar y ffurflen hon yn llawn gan ddefnyddio dalen ar wahân yn unig pan na fydd digon o le i'ch ateb.
- Cyfeiriwch at y “**Nodiadau ar gwblhau cais i ddatgofrestru a chyfnewid tir comin neu feysydd trefi neu bentrefi**” (y “Nodiadau”) sydd ar wahân wrth wneud y cais.
- Ymgynghorwch yn anffurfiol ac yn eang ynghylch eich syniadau cyn datblygu cynnig ffurfiol.
- Mae'r cyfeiriadau drwy'r ffurflen hon at 'Dir Comin' yn gymwys yn yr un modd i 'faes tref neu bentref'
- Ar 1 Ebrill 2013, rhoddodd Cyngor Cefn Gwlad Cymru y gorau i weithredu a throsglwyddwyd eu swyddogaethau i Adnoddau Naturiol Cymru.

ADRAN A – Y tir comin (neu faes pentref) – i'w ddatgofrestru – y “tir i'w ryddhau” (gweler Nodiadau 1, 2, 3, 4 a 5)

ADRAN A1 – Y Comin:

1. Enw'r Comin Rhif TC/MP.
2. Lleolir yng:
  - (a) Nghymuned/Tref
  - (b) Bwrdeistref/Bwrdeistref Sirol/Dinas/Sir
3. Awdurdod Cofrestru Tiroedd Comin

Adran A2 – Y perchennog (gweler Nodyn 1):

4. Teitl (e.e. Mr/Mrs/Miss/Ms/Dr)
  - (a) Enw(au) Cyntaf
  - (b) Cyfenw
  - (c) Safle/Corff
(os yw'n briodol)

5. Cyfeiriad Post Llawn

Cod post

Rhif ffôn

17/05/2013

Rhif ffôn symudol

Rhif ffacs

Cyfeiriad e-bost

Mae'n well gennyf gyswllt drwy: E-bost Post

Sylwch os gwelwch yn dda oni bai'ch bod yn dweud yn wahanol wrthym, byddwn yn anfon pob gohebiaeth at y sawl a enwir uchod – nid at berchennoog y tir cyfnewid a ddangosir yn Adran B2.

Ticiwch fel bo'n briodol:

Anfonwch bob gohebiaeth at y perchennog uchod yng nghwestiwn 4...

Anfonwch bob gohebiaeth at y sawl a enwir yng nghwestiwn 15...

Adran A3 – Arwynebedd y tir comin a hawliau tir comin:

6. Faint yw cyfanswm arwynebedd y tir comin fel y'i cofrestrwyd?
(gweler Nodyn 2)

7. Pa hawliau tir comin, os oes rhai, a gofrestrwyd? (e.e. rhif a math)? Os mai maes tref neu bentref yw'r tir, pa ddefnydd hamdden sydd arno?

8. Os cofrestrwyd hawliau tir comin, a ydynt yn cael eu gweithredu o gwbl?

Ydynt

Nac ydynt

9. Os **Ydynt**, i ba raddau (e.e. pa gominwyr sy'n gweithredu, pa hawliau a arferir, a pha mor aml)?

Adran A4 – Hawliau eraill ar y comin:

10. Rhowch fanylion am unrhyw lesddeiliaid, meddianwyr eraill, neu rai sy'n dal unrhyw bridiant perthnasol dros y tir i'w ryddhau **(gweler Nodyn 4)** gan amgáu copïau o'u caniatâd ysgrifenedig i'r cais hwn **(gweler Nodyn 3)**.

Adran A5 – Disgrifiad o’r tir i’w ryddhau:

11. Arwynebedd y tir i’w ryddhau (m² neu hectarau)

12. Disgrifiad (yn cynnwys lleoliad) y tir i’w ryddhau (**gweler Nodyn 5**)

Adran B – Y tir i’w roi’n gyfnewid – y ‘tir cyfnewid’ (gweler Nodiadau 6,7,8 a 9)

13. A ydych chi’n cynnig rhoi tir cyfnewid yn lle’r tir i’w ryddhau?

Ydwyf Nac ydwyf

Os **Ydwyf**, ewch i gwestiwn 14. Os **Nac ydwyf**, eglurwch yma pam nad ydych chi’n cynnig tir cyfnewid (gweler nodyn 6) ac yna ewch i Gwestiwn 22

Adran B1 – Lleoliad y tir cyfnewid:

14. Enw, os oes un, y tir cyfnewid

Lleolir y tir cyfnewid yng:

(a) Nghymuned/Tref

(b) Bwrdeistref/Bwrdeistref Sirol/Dinas/Sir

Adran B2 – Perchennog y tir cyfnewid (gweler Nodyn 1)

15. Teitl (e.e. Mr/Mrs/Miss/Ms/Dr)

(a) Enw(au) blaen

(b) Cyfenw

(c) Safle/Corff
(Os yw’n briodol)

16. Cyfeiriad Post Llawn

Rhif ffôn	
Rhif ffôn symudol	
Rhif ffacs	
Cyfeiriad e-bost	

Byddai'n well gennyf gyswllt drwy E-bost Post

Sylwch os gwelwch yn dda oni bai'ch bod yn dweud yn wahanol wrthym, byddwn yn anfon pob gohebiaeth at y sawl a enwir yn Adran A2.

Adran B3 – Disgrifiad o'r tir cyfnewid:

17. Arwynebedd y tir a gynigir yn dir cyfnewid (m² neu hectarau)

18. Disgrifiad (yn cynnwys lleoliad) o'r tir a gynigir yn dir cyfnewid **(gweler Nodyn 5)**

19. Byddwch cystal â chadarnhau nad yw'r tir cyfnewid a gynigir eisoes wedi ei gofrestru fel tir comin neu faes tref neu bentref **(Gweler Nodyn 7)** .....

20. A yw'r tir cyfnewid a gynigir yn destun unrhyw ddynodiad ffurfiol arall (er enghraifft, fel man agored cyhoeddus)? **(Gweler Nodyn 8)** ..... Ydyw Nac ydyw

Os **Ydyw**, rhowch y manylion yn llawn:

21. Rhowch fanylion am unrhyw lesddeiliaid, neu feddianwyr eraill, neu rai sy'n dal unrhyw bridiant perthnasol dros y tir cyfnewid: **(gweler Nodyn 9)**.

ADRAN C – Trefniadau mynediad a nodweddion presennol y tiroedd (gweler Nodiadau 10, 11 a 12)

Ar gyfer cwestiynau 22 i 28 llenwch y ddwy ran i bob cwestiwn os yw tir cyfnewid yn cael ei ddarparu. Os na ddarperir tir cyfnewid, llenwch ran (a) pob cwestiwn.

Adran C1 – Mynediad i'r tiroedd:

22. I ba raddau y mae mynediad cyhoeddus i'r tiroedd sydd i'w cyfnewid?

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

23. Beth fydd y trefniadau mynediad ar ôl y cyfnewid?

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

Adran C2 – Cyflwr presennol y tiroedd:

24. Disgrifiwch gyflwr presennol a'r defnydd ar:

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

25. Pa adeilweithiau, (e.e. adeiladau, llwybrau ceffylau, llwybrau troed, waliau, ffensiau neu adeiladwaith arall sydd yno'n barod ar:

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

26. Pa nodweddion terfynau e.e. ffensiau, gwrychoedd, waliau (a manau mynediad fel camfeydd a giatau) sydd yno'n barod ar (neu ar dir sy'n union gyffiniol i):

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

27. Pa nodweddion terfynau, os o gwbl, y bwriedir eu tynnu neu eu codi fel rhan o'r cyfnewid?

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

28. A oes unrhyw waith neu bethau eraill i'w gwneud gan un parti fel rhan o'r cyfnewid?

.....

Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch y manylion:

(a) Y tir i'w ryddhau

(b) Y tir cyfnewid

29. A oes unrhyw un o'r tiroedd yn destun unrhyw hawliau neu hawddfreintiau eraill sydd heb eu crybwyll yn barod ar y ffurflen hon?.....

Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch y manylion llawn:

ADRAN D – Manylion y cyfnewid neu'r datgofrestru, ac unrhyw ymgynghoriadau anffurfiol (gweler Nodiadau 13, 14 a 15)

30. Beth yw'r rhesymau am y cyfnewid neu'r datgofrestru a beth yw'r amgylchiadau?

31. Argymhellir yn gryf eich bod yn ymgynghori'n anffurfiol ar eich cynigion yn gynnar ar eu datblygiad. Gweler y nodyn 'Canllawiau Tir Comin – Trosolwg Cyffredinol'. Pa ymgynghori **anffurfiol** (e.e. gyda'r trigolion lleol) ydych chi wedi ei wneud? Rhowch y manylion isod a darparwch dystiolaeth ysgrifenedig.

ADRAN E – Dynodiadau (gweler Nodiadau 16 a 17)

32. A oes unrhyw un o'r tiroedd yn y cais hwn yn neu yn ymyl Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig (SoDdGA), Ardal Cadwraeth Arbennig (ACA), Ardal Gwarchodaeth Arbennig (AGA), neu'n Wlyptir wedi'i restru yn unol â Chonfensiwn Ramsar? ..... Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch y manylion, nodwch ar y map (**gweler adran J**), a darparwch dystiolaeth o unrhyw ymgynghori a fu rhyngoch a Cyfoeth Naturiol Cymru (**gweler Nodyn 16**).

33. A oes Heneb Gofrestredig ar unrhyw un o'r tiroedd?

..... Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch y manylion, nodwch ar y map (gweler adran J), a darparwch dystiolaeth o unrhyw ymgynghori a fu rhyngoch a Cadw (**gweler Nodyn 17**).

34. A oes unrhyw un o'r tiroedd yn y cais hwn mewn Parc Cenedlaethol neu Ardal o Harddwch Naturiol Eithriadol?..... Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch fanylion unrhyw ymgynghori a fu rhyngoch ac Awdurdod y Parc Cenedlaethol neu Cyfoeth Naturiol Cymru.

ADRAN F – Tir Comin Cyffiniol (gweler Nodyn 18)

35. A oes unrhyw ardal o dir comin neu faes pentref, sydd â rhif cofrestru gwahanol, yn gyffiniol i'r tir comin neu'r maes pentref sy'n destun y cais hwn? ..... Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch y manylion a nodwch hwy ar y map (**gweler Adran J**):

ADRAN G – Mynediad Cyhoeddus (gweler Nodiadau 19, 20, a 21)

36. A oes gan y cyhoedd hawl mynediad i'r tir i'w ryddhau ar gyfer awyr iach ac ymarfer o dan adran 193 y Ddeddf Cyfraith Eiddo? ..... Oes Nac oes

37. A oes Gorchymyn Cyfyngiadau o dan adran 193 ar y tir i'w ryddhau? ..... Oes Nac oes

Os **Oes**, rhowch y dyddiad a manylion eraill, ac anfonwch gopi atom ni.

ADRAN H – Cynllun Rheolaeth a Deddfau Lleol (gweler Nodyn 22)

38. A oes Cynllun Rheolaeth ar y tir i'w ryddhau, wedi ei wneud o dan Ddeddf Tiroedd Comin Metropolitaidd 1866 neu Ddeddf Tiroedd Comin 1899? ..... Oes Nac oes

39. A oes unrhyw Gynllun rheoleiddio neu Ddeddf arall ynghylch y tir i'w ryddhau (e.e. Deddf Cadarnhau Gorchymyn Dros Dro a wnaed o dan Ddeddf Tiroedd Comin 176) ? ..... Oes Nac oes

Os **Oes**, ar y naill gwestiwn neu'r llall, rhowch y dyddiad a manylion eraill isod, ac anfonwch gopi atom ni o'r Cynllun neu'r Ddeddf. A ydych am weld unrhyw drefniadau arbennig mewn perthynas ag unrhyw un o'r darpariaethau hyn?

ADRAN I – Hysbysebu ac Ymgynghori (gweler Nodiadau 23, 24 a 25)

Mae'n rhaid i chi hysbysebu'ch cynnig mewn un prif bapur newydd lleol ac yn y prif fannau mynediad i'r tiroedd **cyn pen 7 niwrnod** o wneud eich cais. Defnyddiwch yr hysbysiad drafft yn **Atodiad B y Nodiadau**.

Mae'n rhaid i chi hefyd anfon copi o'r hysbysiad (gan ddefnyddio'r llythyr yn **Atodiad D y Nodiadau**) at y canlynol:

- cyngor neu gymdeithas y cominwyr (os oes un)
- pob cominwr hysbys
- eraill sydd â buddiant yn y tiroedd e.e. tenantiaid, y sawl sydd â hawddfreintiau neu hawliau eraill ar y tiroedd
- unrhyw gyngor cymuned/tref, bwrdeistref/bwrdeistref sirol, dinas neu sir perthnasol
- Cyfoeth Naturiol Cymru
- Cadw (os yw'n gymwys)
- Awdurdod y Parc Cenedlaethol (os yw'r tiroedd mewn Parc Cenedlaethol)
- Cymdeithas y Mannau Agored (**gweler Nodyn 25**)

40. Ym mha bapur newydd y bydd yr hysbyseb yn ymddangos, ac ar ba ddyddiad?

ADRAN J – Mapiau (gweler Nodyn 26)

Mae'n rhaid i chi gynnwys gyda'ch cais **ddau gopi** o fap sy'n cwrdd yn llawn â'r gofynion a roddir yn **Nodyn 26**.

41. Amgaeir dau gopi o'r map sy'n cwrdd â'r gofynion a roddir yn **Nodyn 26**

.....

ADRAN K – Ymchwiliad neu wrandawriad cyhoeddus (gweler Nodyn 27)

42. Rhowch enw a chyfeiriad lle addas yn yr ardal i gynnal ymchwiliad neu wrandawriad cyhoeddus lleol, os bydd angen hynny.

Enw cyswllt/Rhif ffôn:

Rhestr Wirio (ticiwch i gadarnhau)

Rwyf wedi darllen y **Nodiadau** yn llawn .....

Rwyf wedi:

- ateb pob cwestiwn ar y ffurflen hon yn llawn .....
- amgáu dau gopi o'r map sy'n cwrdd â'r gofynion yn Adran J
- amgáu copi o'r gofrestr tiroedd comin parthed y tir comin hwn (h.y. manylion y tir, hawliau, a pherchnogaeth, a map y gofrestr)
- amgáu copi o unrhyw ddogfen a grybwyllwyd wrth ateb y cwestiynau ar y ffurflen hon (e.e. cynllun rheolaeth, caniatâd ysgrifenedig unrhyw lesddeiliaid perthnasol, llythyrau gan bwyllgorau anffurfiol ayyb) .....
- deall y gellir rhoi copïau o bapurau'r cais i bartïon sydd â buddiant os gwneir cais amdanynt, ac wedi hysbysu pobl fel bo'r angen .....

Byddaf, cyn pen 7 niwrnod:

- yn hysbysebu'r cynnig mewn un papur newydd lleol.....
- yn postio copi o'r hysbysiad wrth y prif fannau mynediad i'r tiroedd
- yn anfon copi o'r hysbysiad at bob un a restrir yn Adran 1 .....
- Yn gosod copi o'r hysbysiad, y map a'r cais yn y man archwilio.

Ysgrifennaf atoch cyn gynted â phosibl, gan ddefnyddio'r llythyr yn **Atodiad D y Nodiadau**, i gadarnhau bod y gofynion hysbysebu wedi cael eu cwrdd.

ADRAN L – Datganiad

Rwyf i/Rydym ni drwy hyn yn datgan:

- (a) Fi/Ni yw perchennog/perchenogion y tir(oedd) sydd i'w (d)datgofrestru/(g)cyfnewid yn ôl manylion y cais.
- (b) Nid oes neb yn lesddeiliad perthnasol, nac â phridiant perthnasol, dros unrhyw un o'r tiroedd i'w datgofrestru/cyfnewid

Neu

amgaeaf/amgaewn ganiatâd ysgrifenedig pob un sy'n lesddeiliad perthnasol, neu sydd â phridiant perthnasol, dros unrhyw un o'r tiroedd i'w datgofrestru/cyfnewid.

- (c) Mae cynnwys y cais hwn yn wir ac yn gyflawn hyd eithaf fy/ein (ng)gwybodaeth a'm/n cred.

Llofnodion y partïon i'r datgofrestru/cyfnewid:

Tir i'w ryddhau:

Llofnod y perchennog

Llofnod y cydberchennog
(os yw'n gymwys)

Enw
(mewn llythrennau BRAS)

Enw'r cydberchennog
(os yw'n gymwys)

Dyddiad

Dyddiad

Y Tir Cyfnewid:

Llofnod y perchennog

Llofnod y cydberchennog (os yw'n gymwys)

Enw
(mewn llythrennau BRAS)

Enw'r cydberchennog (os yw'n gymwys)

Dyddiad

Dyddiad

Mae'n rhaid ichi gadw copi o'ch ffurflen wedi ei llenwi

Deddf Diogelu Data

Er mwyn prosesu'ch cais, mae'n bosibl y bydd angen i ni ddatgelu gwybodaeth a gawsom gennych chi i eraill, gan gynnwys Adrannau'r Llywodraeth Ganolog, cyrff cyhoeddus, awdurdodau lleol, cyrff eraill ac aelodau o'r cyhoedd.